

POSTANOWIENIE

22 czerwca 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Joanna Lemańska

na posiedzeniu niejawnym 22 czerwca 2023 r. w Warszawie,
w sprawie z wniosku M.K.

z udziałem W.K.

o podział majątku wspólnego,

na skutek skargi kasacyjnej M.K.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Krakowie

z 12 maja 2021 r., II Ca 887/19,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. zasądza od M.K. na rzecz W.K. kwotę 5 400 zł (pięć tysięcy czterysta złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

(K.B.)

[ł.n]

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 21 listopada 2018 r., [...], Sąd Rejonowy w C.: ustalił skład majątku wspólnego M. K. (dalej: „Wnioskodawczyni”; „Skarżąca”) i W. K. (dalej: „Uczestnik postępowania”) (pkt I); dokonał podziału majątku wspólnego Wnioskodawczyni i Uczestnika postępowania (pkt II); zasądził od Uczestnika postępowania na rzecz Wnioskodawczyni kwotę 571 691,36 zł tytułem spłaty jej udziału w majątku wspólnym (pkt III); zasądził od Uczestnika postępowania na rzecz Wnioskodawczyni kwotę 1 342 zł tytułem zwrotu wydatków dokonanych po ustaniu wspólności majątkowej na nieruchomości stron (pkt IV); zasądził od Wnioskodawczyni na rzecz Uczestnika postępowania kwotę 453,50 zł tytułem zwrotu wydatków dokonanych po ustaniu wspólności majątkowej na nieruchomości stron (pkt V); oddalił żądania Wnioskodawczyni i Uczestnika postępowania w pozostałym zakresie (pkt VI-IX); oraz rozstrzygnął o kosztach sądowych i kosztach postępowania (pkt X-XII).

Postanowieniem z 12 maja 2021 r., II Ca 887/19, Sąd Okręgowy w Krakowie oddalił apelację Wnioskodawczyni od ww. postanowienia Sądu Rejonowego w C. z 21 listopada 2018 r. (pkt 1) oraz rozstrzygnął o kosztach postępowania apelacyjnego (pkt 2).

Skargę kasacyjną od ww. postanowienia Sądu Okręgowego w Krakowie wniosła Wnioskodawczyni, zaskarżając je w całości.

Skarżąca oparła skargę kasacyjną na następujących podstawach:

I) naruszenia prawa materialnego, tj.:

1) art. 31 § 1 oraz art. 33 pkt 3 k.r.o. poprzez błędną wykładnię, skutkującą niezasadnym ustaleniem, że udział w wysokości 1/2 w spółce cywilnej [...] w J. stanowi składnik majątku osobistego Uczestnika, podczas gdy ww. udział w spółce cywilnej, nabyty w czasie trwania wspólności majątkowej między stronami, za środki pieniężne pochodzące z majątku wspólnego stron, wchodzi w skład majątku wspólnego stron;

2) art. 31 § 2 pkt 1 i 2 k.r.o. oraz art. 207 k.c. poprzez błędną wykładnię i uznanie za nieuzasadnione żądania Wnioskodawczyni rozliczenia dochodów

osiągniętych przez Uczestnika z prowadzonej działalności gospodarczej w spółce cywilnej [...] w J., podczas gdy dochody osiągnięte oraz pobrane w ramach spółki cywilnej wchodziły w skład majątku wspólnego małżonków, a nadto stanowią pożytki z rzeczy wspólnej, wobec czego zasadne jest żądanie Wnioskodawczyny rozliczenia dochodów osiągniętych ze wskazanej wyżej działalności;

3) art. 45 § 1 k.r.o. oraz art. 207 k.c. przez błędną wykładnię i uznanie, że poniesione wydatki związane z ogrzewaniem nieruchomości nie służyły zabezpieczeniu nieruchomości, a w konsekwencji uznanie, że wydatki te nie podlegają rozliczeniu, podczas gdy ogrzewanie budynku wynika z normalnej jego eksploatacji i zasad prawidłowej gospodarki, a w polskich warunkach klimatycznych koszty ogrzewania budynku należy rozpatrywać nie tylko jako wydatek wynikający z jego normalnej eksploatacji i zasad prawidłowej gospodarki, ale jako nakład konieczny na przedmiot własności;

II) naruszenia przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, tj.:

1) art. 227 w zw. z art. 278 § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. poprzez oddalenie wniosków dowodowych o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego na okoliczność ustalenia wysokości dochodów uzyskanych przez spółkę cywilną [...] w J. w okresie od 2007 r. do dnia sporządzenia opinii, a nadto dowodu z dokumentacji finansowej spółki cywilnej [...] w J., podczas gdy rzeczne dowody dotyczą okoliczności mających istotne znaczenia dla sprawy, w tym ustalenia wysokości dochodów podlegających rozliczeniu w ramach niniejszego postępowania;

2) art. 520 § 1 k.p.c. poprzez oparcie orzeczenia na zasadzie ogólnego podziału kosztów w postępowaniu nieprocesowym, podczas gdy interesy uczestników postępowania były sprzeczne, co uzasadniało odstępianie od ww. zasady;

3) art. 520 § 2 i 3 k.p.c. poprzez niezastosowanie reguły wynikającej z tych przepisów, w sytuacji gdy zachodziły przesłanki do zasądzenia od Uczestnika postępowania na rzecz Wnioskodawczyny zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego oraz do obciążenia Uczestnika obowiązkiem uiszczenia na rzecz Skarbu Państwa całości wydatków w przedmiotowej sprawie.

W oparciu o powyższe Skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i wydanie orzeczenia co do istoty sprawy; ewentualnie o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Jednocześnie Skarżąca, na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, wskazując że w sprawie występują istotne zagadnienia prawne oraz potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości, tj.:

1) art. 31 § 1 oraz art. 33 pkt 3 k.r.o., w zakresie odpowiedzi na pytanie, czy udział w spółce cywilnej powstałej w czasie trwania wspólności małżeńskiej, gdzie wkład do spółki jest wnoszony z pieniędzy stanowiących majątek wspólny małżonków, stanowi składnik majątku osobistego małżonka będącego współnikiem spółki, czy też udział w spółce cywilnej, nabyty w czasie trwania wspólności majątkowej, za środki pieniężne pochodzące z majątku wspólnego stron, wchodzi w skład majątku wspólnego stron;

2) art. 31 § 2 pkt 1 i 2 k.r.o. oraz art. 207 k.c., w zakresie odpowiedzi na pytanie, czy dochody osiągnięte oraz pobrane przez jednego z małżonków w ramach spółki cywilnej, powstałej w czasie trwania wspólności małżeńskiej, gdzie wkład do spółki jest wnoszony z pieniędzy stanowiących majątek wspólny małżonków, wchodzi w skład majątku wspólnego małżonków, a nadto czy stanowią one pożytki z rzeczy wspólnej;

3) art. 45 § 1 pkt 1 k.r.o. oraz art. 207 k.c., w zakresie odpowiedzi na pytanie, czy poniesione wydatki z majątku osobistego jednego z małżonków, związane z ogrzewaniem nieruchomości, stanowiącej majątek wspólny małżonków, służą zabezpieczeniu nieruchomości, a w konsekwencji wydatki te podlegają rozliczeniu, i czy wydatki takie należy traktować jako nakład konieczny na przedmiot własności.

Uczestnik postępowania wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, względnie o jej oddalenie i zasądzenie od Wnioskodawczyni na swoją rzecz kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna stanowi nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym, wyrażającym się w szczególności w konieczności zapewnienia jednolitej wykładni i jednolitego stosowania prawa (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 28 marca 2023 r., I CSK 2853/22). Skarga kasacyjna została więc ukształtowana w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej.

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek, gdyż tylko wówczas może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika przy tym z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o których jest mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest jednocześnie ograniczony - co należy podkreślić - wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej.

W niniejszej sprawie Skarżąca wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, powołując się na występowanie w sprawie istotnych zagadnień prawnych w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. oraz poważnych

wątpliwości w wykładni przepisów prawa w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

W nawiązaniu do tak sformułowanych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania należy przypomnieć, że istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest problem nowy i dotychczas niewyjaśniony, dotyczący ważnego abstrakcyjnego zagadnienia jurydycznego, którego rozstrzygnięcie przez Sąd Najwyższy przy okazji rozpoznania skargi kasacyjnej przyczyni się do rozwoju orzecznictwa i nauki prawa oraz będzie miało znaczenie nie tylko dla tej konkretnej, jednostkowej sprawy, ale także dla innych podobnych spraw. Zagadnienie prawne powinno, przede wszystkim, być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń, a jednocześnie być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumpcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu. Nieodzowne jest ponadto wykazanie związku między oczekiwaną od Sądu Najwyższego wypowiedzią a wynikiem postępowania kasacyjnego (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 stycznia 2023 r., I CSK 6059/22).

Przytoczenie przesłanki przewidzianej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. nakłada z kolei na skarżącego powinność wskazania przepisów prawa, których wykładnia budzi poważne wątpliwości lub wywołuje rozbieżności w orzecznictwie, szczegółowego opisanie, na czym polegają powzięte przez skarżącego wątpliwości, wykazania, że mają one poważny charakter, przez co ich wykładnia przez Sąd Najwyższy jest niezbędna do rozstrzygnięcia skargi kasacyjnej, a także przedstawienia orzeczeń sądów, w których dokonano różnej interpretacji przepisów, prowadzących do odmiennych rozstrzygnięć w zbliżonych lub tożsamyh stanach faktycznych (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 marca 2023 r., I CSK 4979/22). Powołanie się na przesłankę przedsądu, przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., wymaga zatem nie tylko określenia, które przepisy potrzebują wykładni, ale także wskazania, na czym polegają poważne wątpliwości związane ze stosowaniem tych przepisów wraz z podaniem doktrynalnego lub orzeczniczego źródła tych wątpliwości (zob. postanowienie Sądu

Najwyższego z 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01). Konieczne jest opisanie tych wątpliwości, wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (por. postanowienia Sądu Najwyższego z: 3 listopada 2003 r., II UK 184/03; 22 czerwca 2004 r., III UK 103/04; 17 grudnia 2007 r., I PK 233/07). Ponadto, ze względu na publiczne cele, jakie ma do spełnienia rozpoznanie przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej, skarżący powinien także wykazać celowość dokonania wykładni przepisu przez Sąd Najwyższy ze względu na potrzeby praktyki sądowej (por. postanowienia Sądu Najwyższego z: 19 października 2012 r., III SK 15/12; 19 października 2012 r., III SK 13/12; 3 marca 2021 r., III USK 54/21).

W analizowanej sprawie Skarżąca w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie jej skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawiła odpowiedniej jurydycznej argumentacji, która wykazałaby, że zachodzą przesłanki określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. Skarżąca bowiem ani nie przedstawiła pogłębionego wyводу na okoliczność występowania w sprawie zagadnień prawnych, ani nie wytłumaczyła, na czym w jej ocenie polegają poważne wątpliwości związane ze stosowaniem powołanych w skardze przepisów, tj. art. 31 § 1, art. 33 pkt 3, art. 31 § 2 pkt 1 i 2 oraz art. 45 § 1 pkt 1 k.r.o., a także art. 207 k.c. W odniesieniu do obu przesłanek Skarżąca nie wskazała również na ewentualne rozbieżności w doktrynie lub orzecznictwie, nie przedstawiła możliwych rozbieżnych interpretacji prawnych, ani racji jurydycznych stojących za każdą z nich. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ogranicza się na tej płaszczyźnie jedynie do sformułowania zagadnień i przytoczenia zarazem lakonicznego stanowiska Skarżącej, że w jej ocenie powołane wyżej przepisy rodzą wątpliwości interpretacyjne. Lektura uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazuje przy tym, że Skarżąca błędnie utożsamiała przesłankę występowania w sprawie istotnych zagadnień prawnych w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. z przesłanką istnienia poważnych wątpliwości w wykładni przepisów prawa w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. Tymczasem należy jeszcze raz przypomnieć, że ustawodawca w art. 398⁹ § 1 k.p.c. przewidział cztery niezależne od siebie przesłanki przyjęcia

skargi kasacyjnej do rozpoznania (tj. istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, nieważność postępowania lub oczywista zasadność skargi kasacyjnej), z których każda ma autonomiczną treść. Z tych względów na skarżącym spoczywa generalny obowiązek sprecyzowania w skardze kasacyjnej, na jakiej konkretnie przesłance lub przesłankach opiera on swój wniosek o przyjęcie tego środka prawnego do rozpoznania. Jeśli przy tym skarżący opiera swój wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania równolegle na dwóch lub więcej podstawach, określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., powinien w stosunku do każdej z nich przedstawić w skardze odrębny wywód prawny. Skarga kasacyjna w niniejszej sprawie powyższego wymogu nie spełnia. Pomimo, że Skarżąca przy formułowaniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powołała się na dwie samodzielne przesłanki, określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., w uzasadnieniu tego wniosku nie przedstawiła jednak wyodrębnionej, a zarazem pogłębionej argumentacji prawnej, wskazującej na istnienie każdej z tych przesłanych, lecz jedynie zbiorczy (a przy tym ogólnikowy) wywód w tym zakresie. Dodatkowo wskazać należy, że sformułowane przez Skarżącą przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania stanowią *de facto* powielenie podniesionych w skardze zarzutów naruszenia prawa materialnego. Przekonuje to, że sformułowane przez Skarżącą przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie zostały postawione w sposób ogólny i abstrakcyjny, jak wymagają tego przepisy art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., lecz w istocie wprost nawiązują do okoliczności stanu faktycznego analizowanej sprawy (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 22 lutego 2023 r., I CSK 3473/22, i powołane tam orzecznictwo).

Należy jednocześnie mieć na uwadze, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania wraz z uzasadnieniem jest odrębną konstrukcyjnie i funkcjonalnie częścią skargi kasacyjnej i nie jest rzeczą Sądu Najwyższego poszukiwanie w innych częściach skargi argumentów na uzasadnienie podniesionych w nim twierdzeń. Rolą Sądu Najwyższego nie jest również domyslanie się lub poszukiwanie okoliczności, które uzasadniałyby przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie

podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 14 maja 2020 r., I CSK 380/19).

W tym stanie rzecz nie sposób przyjąć, aby interes publiczny i wymiaru sprawiedliwości, któremu służy skarga kasacyjna, wymagał przyjęcia złożonej przez Wnioskodawczynię skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które obowiązany jest brać pod uwagę z urzędu w ramach przedsądu.

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 520 § 3 k.p.c. w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 zdanie pierwsze w zw. z § 4 ust. 1 pkt 8 zdanie pierwsze w zw. z § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. 2015, poz. 1800, ze zm.), mając na uwadze, że interesy Wnioskodawczyni i Uczestnika postępowania były w postępowaniu kasacyjnym sprzeczne.

(K.B.)